

snahám příslušného společenského prostředí. Mistrovskou přednášku, kterou posluchačstvo vyslechlo s opravdovým zájmem a odměnilo dlouho trvajícím potleskem, ocenil vřelými slovy resolvent prof. Dr. K r č m á ř, který vzpomněl zejména charakteristických pružných ustanovení občanského zákoníka z roku 1811, především § 365, jenž umožňuje přihlížeti při rozhodování k změnám hospodářské struktury mezinárodního společenství. Přednáška i s projevem resolventovým bude otištěna francouzsky v nejbližším čísle Právnicka. Živé účasti a zájmu těšily se také další přednášky vzácného hosta, který blíže rozvinul svoje pojetí podstaty práva dne 19. října v přednášce, pořádané v budově právnické fakulty, na téma »La règle de droit et le standard juridique, jurisprudence mécanique et jurisprudence de science sociale«, jakož i v přednášce pořádané francouzským ústavem Arnošta Denise dne 20. října »Le droit comparé et la formation d'une conscience juridique internationale«.

Sociální tendence v osnově občanského zákoníku. V Sociálním ústavě přednášel dne 19. října prof. dr. Emíl S v o b o d a o vlivech sociálních názorů na osnovu nového občanského zákona, která je od června 1931 hotova. Bude státníkovou zkouškou demokracie, dokáže-li překonati protichůdné zájmy a uzákoniti dílo, které snese jen nepatrné retuše. Liberalistické, individualistické stanovisko v oboru občanského práva bylo na rozhraní století vystřídáno tendencí sociální, která se projevuje jednak posilováním kolektivního smyslu vůči jednotlivce, jednak z v ý š e n o u p é č í o s o c i á l n ě s l a b é. Osnova pokračuje v této tendenci, která zvláště po válce velmi zesílila.

Tak v oboru vlastnického práva se zavádí promlčení vlastnické žaloby. Vlastník také musí strpěti, aby se na jeho pozemku konaly státní výzkumné práce pro vědecké cíle. V bytové péči se ponechává volné smluvní úpravě právo míti stavbu na cizím pozemku, což zjednoduší dosavadní předpisy o právu stavby, a vlastníkovou služebností se v zájmu parcelace umožňuje zavazovati navzájem pozemky. Rejstříková hypotéka, zatěžující podnik nebo závod, usnadní průmyslový úvěr, možnost vzdáti se dispozice uvolněnou hypotékou má zlevnit úvěr; zajišťovací převod se omezuje na pohledávky z bankovních obchodů. V dědickém právu bylo sice upuštěno od nepominutelného práva vdovy, stanoveno však doživotní užívací právo pozůstalého manžela na movitostech, které by mu připadly do vlastnictví, kdyby dědil podle zákona, jednak po dobu vdovství zaopatření, úměrné dosavadní životní úrovni. Významnou změnou je i nárok na zaopatření po tři neděle, jenž se poskytuje osobám, které byly až do smrti zůstavitelovy bezplatně v jeho domácnosti živeny, ale nebyly v příbuzenském poměru. V obligačním právu se upravuje právo postihu pro toho, kdo za jiného učinil náklad, k němuž byl povinen (alimentae). Vliv doby se zračí v úpravě s p l á t k o v ý c h

o b c h o d ů, kde se požaduje písemné uzavření smlouvy, při vrácení věci před zaplacením se zapovídá úplata za užívání a připouští se toliko náhrada za znehodnocení; kupující má právo zaplatiti kdykoliv celou cenu, za neplatnou se prohlašuje úmluva, že kupující je povinen po zaplacení vrátiti doklady o smlouvě a o splátkách, připouští se žalovatelnost i toho, kdo jednal za prodávajícího (agenta), výslovně se rozšiřuje platnost předpisů o splátkovém trhu na všechny smlouvy, zakrývající splátkový obchod (na př. pronajetí věci) a na prodej losů a cenných papírů, které se vydají kupujícímu teprve tehdy, když zapraví úplně trhovou cenu, sjednanou ve splátkách.

V oboru práva pracovního je důležitá úprava kolektivních smluv, jež vylučují individuální smlouvy jiného obsahu, i pokud by byly lepší nežli smlouva kolektivní. Je totiž v zájmu veřejnosti a čistoty smluv, aby i premie a mimořádné odměny zlepšovací byly jasně stanoveny ve smlouvě kolektivní. V ý m ě n k á ř ů v osud hledí osnova zlepšiti ustanovením o nemožnosti převodu nemovitosti bez zajištění výměnku a o možnosti přeměny výměnku na plnění peněžité. Byla-li zničena budova, ve které byl výměnkáři vyhrazen byt, je dlužník povinen opatřiti mu vhodný byt prozatímní. Při provozu nebezpečných podniků se zavádí místo ručení za vinu ručení za výsledek, čímž se zevšeobecňují zásady, uplatněné už v zákoně železničním a automobilovém. V manželském a rodinném právu se zlepšuje postavení ženy i dítěte; jest uvést na příklad ustanovení, že v pochybnosti se má za to, že to, co na jmění přibylo za trvání manželského společenství, nabyli oba manželé společně stejným dílem; zavádí se legitimace dítěte soudcovským výrokem, při alimentaci nemanželského dítěte se hledá živitel, nikoli otec.

Zrušení malých okresních soudů, obsažené prý v návrhu parlamentní úsporné komise, je z těch bodů úsporného plánu, které by měly býti bezpodmínečně provedeny. Bylo opětovně správně na to poukazováno, že rozdělení soudních okresů datuje se z doby úctyhodně dávné, kdy zejména obtíže komunikační nutily, aby okresních soudů bylo co nejvíce. Dnes při rozvoji autobusové dopravy jsou malé okresní soudy, zejména v některých pohraničních krajích, vzdálené svými sídly jen několik málo kilometrů, skutečným anachronismem. Pro spojení obvodů takových okresních soudů nemluví jen důvody úsporné, ale ještě snad více zájem na účelné soudní organizaci. Neboť soustředění agendy znamená možnost specialisace personálu, bez níž není při dnešních složitých poměrech řádný výkon spravedlnosti možný. Znamená možnost lepšího vybavení soudů věcnými potřebami, ať jde o soudní budovy či soudní věznice, které zejména u malých soudů působí dosud tolik nesnázi. Znamená i zlepšení služebních podmínek pro mnohé soudce, neboť soudy o jediném soudci nebývají mezi soudci oblíbeny. Není arci pochyby, že úzké zájmy lokální budou se reformě stavěti v cestu. Poučné jsou tu arci zkušenosti se soudní refor-